

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาธรรมเนียมกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศซึ่งเป็นสนธิสัญญาพหุภาคีจัดตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศ โดยมีความมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงผลกระทบที่ไทยได้รับจากการที่ธรรมเนียมกรุงโรมฯ มีผลบังคับใช้ โดยศึกษาจากพันธกรณีเบื้องต้นที่ไทยมีต่อธรรมเนียมกรุงโรมฯ ในฐานะรัฐลงนาม อีกทั้งศึกษาในส่วนของพัฒนาการความเป็นมาและความแตกต่างระหว่างความผิดอาญาร้ายแรงระหว่างประเทศกับความผิดอาญาสามัญ และได้มุ่งเน้นไปที่วิธีพิจารณาคดีอาญาร้ายแรงของธรรมเนียมกรุงโรมฯ เปรียบเทียบกับวิธีพิจารณาคดีอาญาสามัญที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยได้บังคับใช้อยู่ รวมไปถึงความจำเป็นว่าประเทศไทยต้องบัญญัติกฎหมายเพื่อบังคับใช้กับความผิดอาญาร้ายแรงมากน้อยเพียงใด ตลอดจนวิเคราะห์ปัญหาความเหมาะสมและข้อจำกัดหากนำกฎหมายไทยที่มีอยู่ในปัจจุบันมาบังคับใช้กับการดำเนินคดีอาญาร้ายแรงระหว่างประเทศ

ผลจากการศึกษาพบว่า ผลกระทบโดยตรงนั้น แม้ว่าประเทศไทยจะไม่มีพันธกรณีที่ต้องอนุวัติการให้กฎหมายภายในเป็นไปตามธรรมเนียมกรุงโรมฯ แต่การบัญญัติฐานความผิดอาญาร้ายแรงและวิธีพิจารณาคดีอาญาร้ายแรงของไทยก็ยังคงมีความจำเป็นอยู่เพื่อช่วยเหลือประชาคมโลกในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมร้ายแรงที่มีฐานะเป็นกฎหมายบังคับเด็ดขาด (*jus cogens crimes*) และมีความแตกต่างกับความผิดอาญาสามัญ ซึ่งต้องยกเว้นการบังคับใช้อายุความฟ้องร้องกับความผิดอาญาร้ายแรงด้วยเพื่อลดโอกาสในการรอดพ้นความรับผิดชอบของผู้กระทำ ความผิด ส่วนผลกระทบโดยอ้อมนั้นจะปรากฏขึ้นเมื่อคดีอาญาร้ายแรงอยู่ในเขตอำนาจรับผิดชอบของศาลไทย ในขณะที่ประเทศไทยต้องดำเนินคดีดังกล่าวในรูปแบบของกฎหมายอาญาสามัญ กรณีดังกล่าวอาจทำให้การดำเนินคดีไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของธรรมเนียมฯ ซึ่งศาลอาญาระหว่างประเทศมีอำนาจที่จะพิจารณาคดีดังกล่าวได้อีกครั้งหนึ่ง ในส่วนของวิธีพิจารณาความอาญาร้ายแรงระหว่างประเทศซึ่งเป็นประเด็นหลักในการศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ พบว่าควรตราพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอาญาร้ายแรงระหว่างประเทศและจัดตั้งศาลฎีกาแผนกคดีอาญาร้ายแรงระหว่างประเทศเป็นการเฉพาะ โดยบัญญัติให้มีการสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนมาตั้งแต่ในชั้นแรกเพื่อประสิทธิภาพในการรวบรวมพยานหลักฐาน ซึ่งศาลต้องได้สวนมูลฟ้องในทุกคดีแม้ว่าจะฟ้องโดยอัยการเพื่อเป็นการตรวจสอบมูลฟ้องอีกชั้นหนึ่ง และผู้พิพากษาก็ต้องมีความเชี่ยวชาญและวางบทบาทในการไต่สวนค้นหาความจริงมากขึ้นเพราะคดีอาญาร้ายแรงระหว่างประเทศเป็นคดีที่มีความสลับซับซ้อนในการกระทำความผิด